

Já mám ze všeho nejradši ticho, říká Petr Drešer, ředitel ZUŠ Voborského

20.11.2024 - | Městská část Praha 12

Vánoce jsou obecně považovány za čas radosti, klidu a rodinných setkání, kdy se vzduchem šíří nejen vůně cukroví, ale i tóny nezaměnitelných melodií. Hudba je pro toto období stejně důležitá jako zdobení stromečku či pečení perníčků; je to právě ona, která dokáže vykouzlit pravou sváteční atmosféru a probudit v nás vzpomínky na kouzelné chvíle. Od klasických koled přes jazzové verze vánočních písní až po moderní hity - vánoční hudba nás zkrátka doprovází všude, kam se vydáme. A s kým jiným si o hudbě popovídat než s ředitelem místní ZUŠ Voborského Petrem Drešerem.

Začneme trochu obecně a ze široka - když se řekne Vánoce, rozezní se někomu v uších Tichá noc, jinému Jingle Bells a dalším třeba specifický hlas Karla Gotta. Ke všemu se myslím postupně dostaneme. Jak to ale bylo na počátku? Jaké jsou nejstarší dochované formy vánoční hudby v českých zemích?

Nejstarší dochované formy vánoční hudby v českých zemích sahají do středověku a raného novověku, kdy se začaly objevovat první české vánoční písně a zpěvy spojené s křesťanskou liturgií (například Jistebnický kancionál). Tyto vánoční skladby byly často součástí duchovních zpěvů a reflektovaly středověké, náboženské a lidové tradice.

Kdy se začaly vánoční koledy formovat jako samostatný hudební žánr?

Přibližně od 15. a 16. století se vedle latinských písní začaly objevovat i vánoční písně v češtině. Ty měly často lidový charakter a postupně se stávaly součástí vánočních tradic mezi prostým lidem. Vždycky v tom hrálo velkou roli náboženství a obecně pak také fungovalo to, že když se někomu něco povedlo a něco hezkého vymyslel, tak si to lidé zapamatovali, rádi to zpívali nejen sobě, ale i svým dětem, a tím skladbu předávali dál. K těm nejstarším a stále oblíbeným patří například Narodil se Kristus Pán, jejíž původ sahá do 14. století.

A proč si myslíte, že tomu tak je?

Na to se samozřejmě nedá s jistotou odpovědět. Tato skladba není určitě jednoduchá na interpretaci, ale ta melodika je natolik zajímavá, že lidi zřejmě zaujala a přetrvala, propojení textu s hudbou funguje v tomto případě dokonale.

Jak se měnila podoba vánočních koled a písní v průběhu dalších staletí?

Ve vývoji hudby, stejně jako v jiných odvětvích lidské činnosti se samozřejmě odráží kulturní a společenské proměny každé doby. Například renesance s sebou přináší touhu po inovaci a do hudební tvorby pronikají národní jazyky, což ji přiblížilo prostým lidem, a hudební skladby, včetně koled, se stávají součástí lidové kultury. V baroku se hudební struktura stává složitější a slavnostnější. Dochází ke zdobenějším melodiím, čímž se zvyšuje jejich působivost. Barokní koleda Chtíc, aby spal autora Adama Václava Michny z Otradovic patří k těm nejznámějším a já ji mám osobně nejraději. V romantismu se důraz kladl na city, což se odrazilo i v melodiích, které jsou často melancholické a emotivní, jako například slavná Tichá noc, která v této době vznikla.

Ve 20. století, a to především v jeho druhé polovině, se vánoční hudba začala komercializovat a vznikaly nové písně, které se zaměřovaly na radostnou stránku tohoto specifického období. Každý ze zpěváků se snažil v rámci svého repertoáru vytvořit něco, čím by k Vánocům přispěl, a vznikla tak celá řada více či méně zajímavých písniček. To nejlepší, co v našich zemích na téma Vánoce vzniklo,

je podle mého názoru Purpura, která v sobě spojuje nádherný text a nádhernou melodii. Ale mám rád i Karla Gotta, jeho deska Vánoce ve zlaté Praze, natočená v Týnském chrámu, patří podle mne k tomu nejlepšímu, co za svou kariéru nazpíval.

Podotýkám, že nejsem filozof ani muzikolog, vycházím pouze z toho, jak to mám za ta léta v sobě.

Do současného vnímání vánoční hudby hojně zasahuje komerce, kdy koledy v obchodech slyšíme už od začátku listopadu, podle mnohých tak ztrácí své kouzlo... Jaký názor na to máte vy?

Já to mám tak, jak to mají všichni. Myslím si, že duchovno zcela převládalo komerce a takhle to je podle mého soudu všude v Evropě, není to záležitost jenom naše, protože třeba výše zmíněný Karel Gott se svými vánočními písněmi zní i v Německu.

Někdo si potom řekne: dobře, tohle je komerce, tak půjdu na půlnoční, ale myslím si, že to hodně ztratilo z té doby, kdy byl charakter Vánoc spíš o rozjímání. A právě proto jsou dle mého názoru dobré adventní koncerty, kdy se dělají různá zastavení v kostelích, aby si lidé uvědomili, že to není jenom o tom, že jdou do obchodu a za zvuků koled si nakoupí.

K symbolům českých Vánoc patří neodmyslitelně i Rybova Česká mše vánoční. Proč se podle vás těší mezi lidmi takové popularitě – a zdá se mi, že každým rokem stoupá.

Rybovka není jednoduchá na hraní, jestli si někdo myslí, že ji zahraje špatná venkovská kapela, tak ji prostě nezahraje. Je těžká na hraní, ale je to písnička, řekl bych jednoduchá písnička, která se strašně povedla, celá. Navíc je na mši velmi krátká, trvá zhruba 45 minut a je nesmírně optimistická a velmi srozumitelná, tam nejsou žádné smutné pasáže. Zkrátka optimistická, příjemná a netrvá dlouho.

Což by ostatně mohl být jeden z důvodů, proč jste si už při nástupu do funkce ředitele Základní umělecké školy Voborského předsevzal, že byste chtěl Českou mši vánoční Jakuba Jana Ryby v Modřanech uvést... Poprvé se vám to povedlo v prosinci 2013, pokračujete v téhle tradici i nadále? Říkal jsem si, že by bylo fajn dát Rybovku dohromady, jednak pro její stále obrovskou popularitu a také proto, aby si společně zahráli učitelé se svými žáky. Nějakou dobu to trvalo, ale stálo to za to. Po dvou letech (2013, 2014) následovala delší odmlka, ale v loňském roce jsme společně s Kamilou Tůmovou a dirigentem Petrem Vernerem na tradici opět navázali a pokračujeme v ní i letos, kdy se vystoupení uskuteční 19. prosince od 19 hodin v koncertním sále školy a všechny čtenáře tímto srdečně zveme.

Jak dlouho se takové představení nacvičuje?

Snažíme se všechny posty obsadit takzvaně z vlastních zdrojů, plus máme i několik hostů, což se týká sólistů nebo například hráčů na lesní roh, který se u nás ve škole nevyučuje. Žáci se průběžně připravují po celý rok a pak si společně s učitelem sednou do orchestru, což je pro ně samozřejmě velmi motivující. Finální secvičení zvládáme takzvaně na pár zkoušek.

Na pódiu se při provedení Rybovy mše sejde přibližně 40 účinkujících, je to pro vaše žáky prestižní záležitost?

Určitě, protože když to řeknou doma, tak se na to všichni, včetně prarodičů, chtějí přijít podívat, a pro děti je to vždycky zážitek.

V rámci vánočních koncertů, které na Základní umělecké škole každoročně pořádáte, zaznívají vedle známých písniček jistě i ty méně známé, na které by se určitě nemělo zapomenout. Nenašel jste mezi vánočními skladbami nějakou tu „modřanskou polku“, tedy skladbu, která by měla vazbu na naši městskou část?

Vánoční koncert by měl mít specifickou atmosféru, kdybychom hráli jenom koledy, byla by to nuda, musí to být různorodé a pestré. Konkrétní repertoár ale nechávám na učitelích, kteří své žáky

nejlépe znají. Samozřejmě vzniká i spousta nových skladeb, které určitě ne všechny zachytíme, ale na nic podobného jako je „modřanská polka“ jsme bohužel nenarazili...

A není čas s tím něco udělat? Víím o vás, že jste zhudebnil jednu z vánočních básniček paní Jaroslavy Pechové.

To máte pravdu. Jaruška Pechová píše skvostné knížky pro děti a já jsem básničky, které jsou součástí oněch pohádek, zhudebnil. Ovšem od zhudebnění textu do doby, než se z něj stane všeobecně známá a oblíbená skladba nebo popěvek, je nesmírně dlouhá doba. Nicméně je to výzva.

Jaký je váš osobní vztah k tomuto období? Máte nějakou oblíbenou skladbu, která vás inspiruje třeba i pro vaší vlastní tvorbu? Co je pro vás tím pravým symbolem Vánoc?

Na Štědrý den si pustím Gottovy Vánoce ve Zlaté Praze, pak oblíbenou vánoční desku The Carpenters (americké sourozenecké duo působící v 70. letech), kde jsou také nádherně udělané aranže, a krásnou vánoční desku, kterou nazpívala Celine Dion. A co se týče klasiky, tam si na Vánoce pouštím Mozarta, pak samozřejmě Bacha, ale ten je maličko těžší na poslouchání.

A shodnete se v hudebním výběru se zbytkem rodiny?

Upřímně řečeno, já mám ze všeho nejradši ticho, protože už jsem se té muziky tolik naposlouchal a tolik jako aktivní muzikant odehrál, že když si chci udělat pohodu, tak mám klid a ticho. Ale o hudbě se s rodinou nedohadujeme, shodneme se.

Co byste přál sobě, vašim studentům a pedagogům do příštího roku, kdy vaše škola oslaví 80 let od svého vzniku?

Nejdůležitější pro všechny, pro každou věkovou generaci, je zdraví, od toho se to všechno odvíjí. A také je důležité věřit tomu, že pravda a láska skutečně jednou může zvítězit nad lží a nenávistí.

V názvu školu máte jméno Adolfa Voborského, zeptám se proto na závěr: myslíte si, že by z vás měl radost a potěšilo by ho, kam se to jeho dílo posunulo?

Já si myslím, že ano a taky by určitě záviděl to, jak je škola vybavená. A co by ho rozhodně potěšilo, je množství dětí, které se u nás věnují muzice a umění vůbec.

https://www.praha12.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=108841&id_org=80112